

अनुकंपा नियुक्तीच्या अनुषंगाने करावयाच्या कार्यवाहीबाबत.

डॉ. पंजाबराव देशमुख कृषि विद्यापीठ, अकोला

वाचा : सामान्य प्रशासन विभाग, शासन निर्णय क्र.अकंपा-१२२५/प्र.क्र.१२१/म.लो.आ., दिनांक १७ जुलै, २०२५ .

जा.क्र. बीएमसी/अनुकंपा/परि-१/२०२६/१०३०

दिनांक : १७/०६/२०२६

प्रस्तावना

शासकीय सेवेत कार्यरत असतांना अधिकारी/ कर्मचारी दिवंगत झाल्यास, त्याच्या कुटुंबावर ओढवणा-या आर्थिक आपत्तीतून कुटुंबियांना सावरण्यासाठी, कुटुंबातील एका सदस्यास अनुकंपा तत्वावर शासकीय सेवेत नियुक्ती देण्याचे शासनाचे धोरण आहे. तथापि, दिवंगत अधिकारी/ कर्मचारी यांच्या कुटुंबाकडून अर्ज सादर करण्यास होणारा विलंब तसेच संबंधित कार्यालयाकडून कार्यवाही करतांना होणारा विलंब यामुळे अनुकंपा नियुक्ती प्रकरणी कार्यवाही करतेवेळी प्रशासनास अनेक अडचणीला सामोरे जावे लागते व यामुळे पुढे न्यायालयीन प्रकरणे उद्भवण्याची शक्यता नाकारता येत नाही. करीता या परिपत्रकाद्वारे सर्व विभाग/ कार्यालय प्रमुख तसेच नियंत्रण अधिकारी यांना अनुकंपा नियुक्तीप्रकरणी कार्यवाही करतांना शासन निर्णयातील तरतुदी अवगत होणेकरीता खालील परिपत्रक निर्गमित करण्यात येत असून त्यात नमुद सुचनेचे काटेकोर पालन करण्यात यावे.

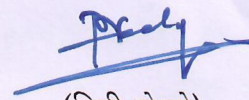
परिपत्रक

उपरोक्त प्रस्तावना विचारात घेवून, सर्व विभाग/ कार्यालय प्रमुख/ नियंत्रण अधिकारी यांना सुचित करण्यात येते की, संदर्भित शासन निर्णय दिनांक १७ जुलै, २०२५ मध्ये अनुकंपा नियुक्ती योजनेबाबत पूर्वीचे सर्व शासन आदेश अधिक्रमित करून अनुकंपा नियुक्तीचे सर्वसमावेशक सुधारीत धोरण निश्चित करण्यात आले आहे. यामध्ये अनुकंपा नियुक्ती धोरणातील मुलभूत तरतुदी, संबंधित कुटुंबास योजनेची माहिती देणे, मृत शासकीय अधिकारी/ कर्मचा-याच्या कुटुंबाने करावयाची कार्यवाही, कार्यालय प्रमुखाने करावयाची कार्यवाही, अनुकंपा नियुक्तीसाठी प्रतिक्षासूची ठेवण्याबाबतची कार्यपद्धती, प्रतिक्षासुचितील नाव बदलणे, उमेदवारास अनुकंपा नियुक्ती देण्याबाबची कार्यपद्धती व इतर अनुषंगिक बाबी बाबत माहिती देण्यात आली आहे. याद्वारे सदर शासन निर्णय सर्व विभाग प्रमुख/ कार्यालय प्रमुख/ नियंत्रण अधिकारी यांच्या निर्दशनास आणून देण्यात येत असून सदर शासन निर्णयातील तरतुदीचे काटेकोर पालन करण्यात यावे व त्यानुसार अनुकंपा नियुक्ती प्रकरणी कार्यवाही करण्यात यावी. सदर शासन निर्णयातील काही महत्वाच्या तरतुदी खालीलप्रमाणे निर्दशनास आणून देण्यात येत आहे.

१. गट-अ ते गट-ड मधील सर्व शासकीय अधिकारी/ कर्मचा-यांच्या कुटुंबियांस ही योजना लागू आहे. परंतु असे की, दिवंगत कर्मचा-याचा पती/ पत्नी शासकीय सेवेत कार्यरत असतील तर त्या कुटुंबास अनुकंपा नियुक्ती अनुज्ञेय असणार नाही.
२. दिनांक ३१ डिसेंबर, २००९ नंतर तिसरे अपत्य झालेल्या कर्मचा-याच्या कुटुंबास अनुकंपा नियुक्ती अनुज्ञेय असणार नाही.
३. शासकीय सेवेत कार्यरत असतांना कर्मचारी दिवंगत झाल्यास, त्यांच्या कुटुंबातील पात्र सदस्यास अनुकंपा नियुक्ती अनुज्ञेय आहे. तसेच बेपत्ता झालेल्या शासकीय कर्मचा-यास सक्षम न्यायालयाने मयत घोषित केले असल्यास, त्याच्या कुटुंबातील पात्र सदस्यास देखील अनुकंपा नियुक्ती अनुज्ञेय आहे.
४. गट-क व गट-ड मधील ज्या ज्या संवर्गात सरळसेवा नियुक्तीचा मार्ग विहित केला आहे त्या सर्व संवर्गाच्या सरळसेवा कोट्यातील रिक्त पदांवर अनुकंपा नियुक्ती अनुज्ञेय आहे.

५. अनुकंपा नियुक्ती कोणत्या परिस्थितीत अनुज्ञेय आहे, नियुक्तीसाठी कुटुंबातील पात्र सदस्य व त्यांचा प्राधान्यक्रम, नियुक्तीसाठीची पात्रता इत्यादी करीता संदर्भित शासन निर्णयाचे अवलोकन करावे.
६. शासकीय कर्मचा-याच्या मृत्यूनंतर त्याच्या कुटुंबियास अनुकंपा नियुक्ती योजनेची माहिती देणे, विहित नमुन्यात इच्छुकता पत्र भरून घेणे व परिपूर्ण अर्जाचा नमुना देणे ही कार्यालय प्रमुखाची जबाबदारी राहिल.
७. शासकीय कर्मचा-याच्या मृत्यूनंतर त्यांच्या कुटुंबाकडून कुटुंबनिवृत्तीवेतनाचा लाभ देण्याच्या अनुषंगाने कागदपत्रे घेत असतांना, त्यांना त्याचवेळी प्रत्यक्ष अनुकंपा योजनेची माहिती द्यावी.
८. कुटुंबास अनुकंपा योजनेची माहिती देतांनाच, त्यांच्याकडून सोबत जोडलेल्या “परिशिष्ट-ब” येथील विहित नमुन्यात इच्छुकता पत्र भरून घ्यावे. तसेच इच्छुक नसल्यास तसे पत्र भरून घ्यावे. इच्छुकता पत्र भरून घेतल्याची पोच पावती देण्यात यावी.
९. कुटुंबाने इच्छुकता पत्र सादर केल्याच्या दिनांकापासून ३ वर्षांच्या मुदतीत अनुकंपा नियुक्तीसाठी परिपूर्ण अर्ज कार्यालय प्रमुखास सादर करणे बंधनकारक आहे. अन्यथा कुटुंबियाचे नाव इच्छुकता यादीतून वगळण्यात येईल.
१०. कुटुंबास सोबत जोडलेला “परिशिष्ट-क” येथील परिपूर्ण अर्जाचा नमुना द्यावा व त्यांच्याकडून त्याबाबतची पोच पावती घेण्यात यावी.
११. अनुकंपा नियुक्ती प्रतिक्षासूचीतील उमेदवाराचा गट बदलणे अथवा प्रतिक्षासूचीतील उमेदवाराचे नाव बदलणे तसेच प्रतिक्षासूचीतील उमेदवाराचे नाव वगळून त्याऐवजी कुटुंबातील अन्य पात्र सदस्याचे नाव समाविष्ट करणेबाबतचा विनंती अर्ज उमेदवारास अनुकंपा तत्त्वावर नियुक्ती आदेश देण्यापूर्वीच करण्यास मुभा राहिल. अशा प्रकारे विनंती अर्ज करण्याची मुभा केवळ एकदाच राहिल.
१२. अनुकंपा नियुक्ती हा वारसा हक्क नाही- अनुकंपा नियुक्ती हा वारसा हक्क नसल्याने कुटुंबातील उमेदवार सेवाप्रवेश नियमातील अटी व शर्तीनुसार संबंधित पदासाठी पात्र असेल तरच अनुकंपा नियुक्ती अनुज्ञेय ठरते.
१३. तसेच असेही निर्देशनास आणून देण्यात येत आहे की, अनुकंपा नियुक्ती प्रकरणी संबंधित दिवंगत कर्मचा-यांच्या कुटुंबास अनुकंपा नियुक्ती योजनेची माहिती न देणे, अर्ज या कार्यालयास विलंबाने सादर करणे इत्यादीबाबत प्रकरण उद्भवल्यास संबंधित कार्यालय प्रमुख सर्वस्वी जबाबदार राहतील.
१४. “परिशिष्ट-ब” इच्छुकता पत्राचा नमुना, “परिशिष्ट-क” परिपूर्ण अर्जाचा नमुना, “परिशिष्ट-ड” ना-हरकत प्रमाणपत्राचा नमुना व “परिशिष्ट-ई” प्रतिक्षासूचीतील उमेदवार बदलण्यासाठीच्या विनंती अर्जाचा नमुना हे सर्व विहित नमुने या परिपत्रकासोबत संलग्नित करण्यात येत असून सदरचे परिपत्रक विद्यापीठ संकेतस्थळ www.pdkv.ac.in वर प्रसिध्द करण्यात आले आहे.

मा. कुलगुरु महोदय यांचे मान्यतेने.

(प्रिती रोडगे)

कुलसचिव,

डॉ. पंजाबराव देशमुख कृषि विद्यापीठ, अकोला

प्रतिलिपी :- सर्व कार्यालय प्रमुख, डॉ. पं.दे.कृ.वि., अकोला.

शासन निर्णय क्र. अकंपा- १२२५/प्र.क्र. १२१/म.लो.आ., दि. १७ जुलै, २०२५ सोबतचे

परिशिष्ट 'ब'
इच्छुकता पत्राचा नमुना
{शासन निर्णयातील मुद्दा क्र. II (२) नुसार }

प्रति,

कार्यालय प्रमुख

----- कार्यालय (कार्यालयाचा पत्ता)

विषय:- अनुकंपा नियुक्तीसाठी इच्छुक असल्याबाबत.

महोदय,

श्री./श्रीम.-----, पद ----- यांचे शासकीय सेवेत असताना दि.----- रोजी निधन झाले असून आमच्या कुटुंबास शासनाच्या अनुकंपा नियुक्ती योजनेची माहिती देण्यात आली आहे. त्यानुसार आमचे कुटुंब हे अनुकंपा नियुक्तीसाठी इच्छुक आहे / इच्छुक नाही.

तसेच अनुकंपा नियुक्तीसाठी इच्छुकता दिली म्हणजे आमचा अनुकंपा नियुक्तीसाठी विचार केला जाऊ शकत नसून ज्यावेळी विहित कागदपत्रांसह परिपूर्ण अर्ज सादर करू त्यावेळी आमचा अनुकंपा नियुक्तीसाठी विचार केला जाईल याची मला जाणीव आहे.

त्याचप्रमाणे सदर इच्छुकता पत्रापासून तीन वर्षांच्या विहित मुदतीत परिपूर्ण अर्ज सादर न केल्यास आमचे नाव इच्छुकता यादीतून वगळण्यात येईल ही बाब देखिल अवगत आहे.

आपला/आपली,

सही/-

(संपूर्ण नाव व दिनांक)

तसेच मृत शासकीय कर्मचार्याशी असलेले नाते

परिशिष्ट-‘क’

परिपूर्ण अर्जाचा नमूना

{ शासन निर्णयातील मुद्दा क्र. II (३) नुसार }

१. शासकीय सेवेत असताना दिवंगत झालेल्या अधिकारी/ कर्मचा-याची माहिती

(क)	नांव व पदनाम	:-	
(ख)	जात प्रवर्ग (साक्षांकीत छायाप्रत)	:-	
(ग)	जन्म दिनांक	:-	
(घ)	मृत्युचा दिनांक	:-	
(ड.)	नियत वयोमानानुसार सेवानिवृत्तीचा दिनांक	:-	
(च)	मृत कर्मचा-याच्या एकुण अपत्यांची संख्या	:-	

२. अनुकंपा नियुक्तीसाठी अर्ज करणा-या उमेदवाराची माहिती

(अ)	नांव	:-	
(आ)	जात प्रवर्ग (साक्षांकीत छायाप्रत)	:-	
(इ)	त्याचे/ तिचे मृत अधिकारी/कर्मचा-याशी असलेले नाते	:-	
(ई)	जन्म दिनांक	:-	
(उ)	शैक्षणिक अर्हता	:-	
(ऊ)	टंकलेखन प्रमाणपत्र धारण करित असल्यास त्याबाबतची माहिती	:-	
(ऋ)	संगणक अर्हता प्रमाणपत्र धारण करित असल्यास त्याबाबतची माहिती	:-	
(लृ)	एकुण अपत्यांची संख्या	:-	

३. मृत अधिकारी/ कर्मचा-यांच्या कुटुंबातील सर्व सदस्यांचा तपशिल .

अ. क्र.	नांव	जन्म दिनांक	शासकीय कर्मचा-याशी नाते व वय	नोकरीचा प्रकार खाजगी/ शासकीय/निमशासकीय	मासिक उत्पन्न
१					
२					
३					
४					
५					

४. कुटुंबातील इतर सदस्यांनी अर्ज करणा-या उमेदवारासाठी नामांकन पत्र/नाहरकत प्रमाणपत्र दिले आहे काय?

प्रतिज्ञापत्र

सदर प्रतिज्ञापत्राव्दारे मी स्वेच्छेने नमूद करतो/ करते की, मला अनुकंपा तत्त्वावर नोकरी मिळाल्यानंतर दिवंगत यांच्या कुटुंबातील सर्व सदस्यांचे योग्य प्रकारे पालनपोषण करण्याची जबाबदारी माझी राहील. तसेच भविष्यात माझ्याकडून कुटुंबातील सदस्यांचा सांभाळ करण्यात कसुर झाला असे सिध्द झाले, तर माझी नोकरी समाप्त होईल याची मला पूर्ण जाणीव आहे.

मी याव्दारे असेही घोषित करतो/ करते की, अर्जात नमुद केलेली सर्व माहिती खरी असून भविष्यात त्यापैकी कोणतीही माहिती खोटी किंवा चुकीची आढळली तर शासनाच्या सामान्य प्रशासन विभागाच्या क्र. सीडीआर-१०९३/१०७७/प्र.क्र.२३/९३/अकरा, दि. १२.१०.१९९३ च्या शासन निर्णयानुसार, माझी नियुक्ती समाप्त करण्यात येईल, याची मला पूर्ण जाणीव आहे.

दिनांक :-

उमेदवाराची सही

शासन निर्णय क्र. अकंपा- १२२५/प्र.क्र. १२१/म.लो.आ., दि. १७ जुलै, २०२५ सोबतचे

परिशिष्ट 'ड'

ना-हरकत प्रमाणपत्राचा नमूना
(शासन निर्णयातील मुद्दा क्र. I (५) नुसार)

कै.श्री/श्रीमती ----- हे/ही राज्य शासकीय सेवेत -----
येथे ----- या पदावर सेवेत असताना त्यांचा दि. ----- रोजी मृत्यू झाला आहे.
आम्ही त्यांच्या कुटुंबातील सदस्य असून आमची माहिती खालीलप्रमाणे आहे.

अ.क्र.	कुटुंबातील सदस्याचे नाव	दिवंगत शासकीय अधिकारी/ कर्मचारी याच्याशी असलेले नाते	वय

आमच्या कुटुंबातील श्री/श्रीमती ----- (अर्जदार) यांना अनुकंपा नियुक्ती देण्यास
आम्ही खाली स्वाक्षरी करणाऱ्या शासन निर्णयातील I(५) नुसार नमूद केलेल्या कुटुंबातील सदस्यांची
कोणतीही हरकत नाही असे या नाहरकत प्रमाणपत्राद्वारे स्वेच्छेने लिहून देत आहोत.

सदर ना-हरकत प्रमाणपत्रात नमूद केलेली सर्व माहिती खरी व बरोबर आहे. ती खोटी
असल्याचे आढळून आल्यास आमचे कुटुंब अनुकंपा नियुक्तीसाठी अपात्र ठरेल याची आम्हाला
जाणीव आहे.

दिनांक:-

ठिकाण:-

(कुटुंबातील ना-हरकत प्रमाणपत्र देणाऱ्या सर्व सदस्यांची नावे व स्वाक्षरी)

शासन निर्णय क्र. अकंपा- १२२५/प्र.क्र. १२१/म.लो.आ., दि. १७ जुलै, २०२५ सोबतचे

परिशिष्ट 'ई'

प्रतिक्षासूचीतील उमेदवार बदलण्यासाठीच्या विनंती अर्जाचा नमुना.

{शासन निर्णयातील मुद्दा क्र. VII (ब) नुसार}

१. शासकीय सेवेत असताना दिवंगत झालेल्या अधिकारी/कर्मचार्याची माहिती
(अ) नांव:-
(ब) पदनाम:-
(क) जात प्रवर्ग:-
(ड) मृत्यूचा दिनांक:-
२. (अ) प्रतिक्षासूचीवरील उमेदवाराचे नाव:-
(ब) कोणत्या गटाच्या प्रतिक्षासूचीत नाव आहे तो गट (गट-क / गट-ड):-
(ब) प्रतिक्षासूची क्रमांक:-
(क) मूळ उमेदवाराने त्याचा अनुकंपा नियुक्तीचा दावा सोडल्याचे कारण:-
(ड) कुटुंबातील सदस्यांचे ना-हरकत प्रमाणपत्र आहे का :-
३. (अ) नवीन उमेदवाराचे नांव:-
(ब) उमेदवाराचा जात प्रवर्ग:-
(क) अर्ज ज्या गटासाठी आहे तो गट (गट-क/ड):-
(ड) त्याचे/तिचे मृत शासकीय अधिकारी/कर्मचा-याशी नाते:-
(इ) जन्म दिनांक:-
(फ) उमेदवाराची शैक्षणिक अर्हता:-
(ह) टंकलेखन प्रमाणपत्र धारण करीत असल्यास त्याबाबतची माहिती:-
(ज) संगणक अर्हता प्रमाणपत्र धारण करीत असल्यास त्याबाबतची माहिती:-
(ल) एकूण अपत्यांची संख्या :-

प्रतिज्ञापत्र

सदर प्रतिज्ञापत्राद्वारे मी स्वेच्छेने नमूद करतो/करते की, मला अनुकंपा तत्त्वावर नोकरी मिळाल्यानंतर दिवंगत -----यांच्या कुटुंबातील सर्व सदस्यांचे योग्य प्रकारे पालनपोषण करण्याची जबाबदारी माझी राहील. तसेच भविष्यात माझ्याकडून कुटुंबातील सदस्यांचा सांभाळ करण्यात कसुर झाला असे सिध्द झाले, तर माझी नोकरी समाप्त होईल याची मला पूर्ण जाणीव आहे.

मी याद्वारे असेही घोषित करतो/करते की, अर्जात नमूद केलेली सर्व माहिती खरी असून भविष्यात त्यापैकी कोणतीही माहिती खोटी किंवा चुकीची आढळली तर शासनाच्या सामान्य प्रशासन विभागाच्या क्र.सीडीआर-१०९३/१०७७/प्र.क्र.२३/९३/अकरा, दि.१२.१०.१९९३ च्या शासन निर्णयानुसार, माझी नियुक्ती समाप्त करण्यात येईल, याची मला पूर्ण जाणीव आहे.

दिनांक-

उमेदवाराची सही.

अनुकंपा तत्वावर नियुक्तीकरीता अर्ज करतांना जोडावयाची आवश्यक कागदपत्रे

१)	वारसा हक्क प्रमाणपत्र (दिवानी न्यायालयातुन निर्गमित केलेले)
२)	अद्यावत शैक्षणिक पात्रते संबंधीची कागदपत्रे
३)	दिवंगत झालेल्या कर्मचा-याचे मृत्युचे प्रमाणपत्र
४)	जातीचे प्रमाणपत्र आणि जात वैधता प्रमाणपत्र (असल्यास)
५)	उमेदवाराचे ओळखपत्र
६)	अनुकंपा नियुक्तीसाठी पात्र कुटुंबिय :- अनुकंपा नियुक्तीसाठी कुटुंबातील सदस्य हे खालील नमुद प्राधान्यक्रमानुसार पात्र राहतील व त्यापैकी एका नातेवाईकास नियुक्ती अनुज्ञेय राहिल. १. कायदेशीर पती/पत्नी २. मुलगा/मुलगी (अविवाहीत/ विवाहीत), ३. मृत्युपुर्वी कायदेशीरित्या दत्तक घेतलेला मुलगा/मुलगी (अविवाहीत/ विवाहीत) ४. घटस्फोटीत मुलगी किंवा बहीण, परित्यक्ता मुलगी किंवा बहीण, विधवा मुलगी किंवा बहीण, ५. दिवंगत शासकीय कर्मचा-याचा मुलगा हयात नसेल किंवा तो नियुक्तीसाठी पात्र नसेल तर त्यांची सुन ६. केवळ दिवंगत अविवाहीत शासकीय कर्मचा-यांच्या बाबतीत त्यांच्यावर सर्वस्वी अवलंबून असणारा भाऊ किंवा बहीण
७)	लहान कुटुंबाचे प्रमाणपत्र
८)	महिला उमेदवारांकरीता नांवात बदलाबाबतचा प्रतिज्ञालेख